

مارگزیدگی:

مارگزیدگی در کودکان، بیماران قلبی، دیابتی، افراد مسن و معلولین حرکتی و بیماران مبتلا به آلرژی بسیار خطرناکتر است. در هنگام مارگزیدگی جهت جلوگیری از حمله مجدد مار باید مصدوم را از محل حادثه دور کرد و بیمار را آرام کرد تا از حرکات بیش از حد او جلوگیری گردد.

عضو محل گزیدگی مار را باید بی حرکت و هم سطح یا کمی پایین تر از سطح قلب نگه داشت. بستن یک نوار محکم و پهن، چند انگشت بالاتر از محل مارگزیدگی به ویژه اگر محل گزیدگی در دستها یا پاها باشد، ضروری است. بستن نوار نباید آن قدر سفت باشد که جریان خون اندام را مختل کند. اگر ورم باعث سفت شدن نوار شد، آن را باز کرده و در محلی بالاتر ببندید. هر ۱۰ تا ۱۵ دقیقه، به مدت ۱ دقیقه نوار را باز کرده و دوباره ببندید. این کار باید تا زمان آماده شدن پادزهر ادامه یابد. از سرد کردن عضو گزیده شده با آب سرد یا یخ باید خودداری نمود.

در صورت بروز واکنش‌های حساسیتی شدید مانند عطسه، مشکل در تنفس یا تورم سریع و شدید، درد شکم، تهوع، سرگیجه، درد قفسه سینه، خرخر صدا و کبود شدن رنگ لبها سریعاً باید به اورژانس مراجعه نمایید و زمان را با تلاش برای کشتن و یا گرفتن مار از دست ندهید. از علائم گزیدگی با افعی می توان به درد تیز و سوزاننده، تورم و تاول‌های کوچک در محل گزش، تهوع و استفراغ، بی حسی در اطراف دهان، صورت و پوست سر و گزگز نوک انگشتان، تب و لرز، تعریق، ضعف و بی حالی و اختلال در عملکرد کلیه، کاهش سطح هوشیاری و شوک قلبی عروقی و اختلالات انعقادی خون اشاره نمود که به صورت خونریزی از بینی، وجود خون در خلط، خون در ادرار، خون در مدفوع، خونریزی در شکم، داخل چشم و مغز مشاهده می شود.

علائم گزیدگی با مار آبی (دریایی) درد عضلانی و تغییر رنگ ادرار به رنگ قهوه‌ای یا سیاه است.

عقرب گزیدگی:

گزش عقرب می تواند منجر به بروز درد شدید در ناحیه گزش شود اما علائم تهدیدکننده حیات و حوادث منجر به مرگ به ندرت رخ می دهد. فرد عقرب گزیده، خصوصاً کودکان را در اسرع وقت به بیمارستان منتقل نمایید. برخی از عقرب‌های بومی کشور ما در ناحیه خوزستان، کرمان و کاشان بسیار خطرناک‌اند و فرد عقرب گزیده برای تزریق سرم ضد زهر باید به بیمارستان منتقل شود. تورم ناشی از گزش عقرب، عموماً محدود به ناحیه گزش است و احساس بی حسی و سوزش در ناحیه گزش برای ۴ تا ۶ ساعت به وجود می آید و معمولاً پس از ۲۴ ساعت بهبود می یابد.

زنبور گزیدگی:

علائم زنبور گزیدگی معمولاً در عرض چند ساعت ناپدید می شود. نیش زنبور عسل ماده، به کیسه محتوی زهر متصل است و پس از گزش در زخم باقی می ماند و محتویات کیسه زهر به زخم منتقل می شود؛ بنابراین برداشتن سریع نیش از روی زخم، جهت جلوگیری از

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی تهران

معاونت غذا و دارو

مدیریت نظارت و پایش مصرف فرآورده های سلامت

”پیشگیری از مسمومیت های ناشی از گزیدگی“

پاییز ۱۴۰۲

برای دیدن تمام موارد آموزشی معاونت غذا و دارو اسکن کنید

گزیدگی با دراکولا:

”حشره دراکولا“ یا بند نه نیش می زند و نه گاز می گیرد بلکه ترکیبات سمی و محرکی ترشح می کند که باعث ایجاد زخم در محل عبور خود از روی پوست می شود. سم آن باعث ایجاد صدمات بافتی، زخم و تاول می شود. علائم به صورت قرمزی، بروز تاول و یا جوش های کوچک همراه با خارش و در انتها ورقه شدن و پوسته پوسته شدن پوست است. درمان قطعی برای سم این حشره وجود ندارد و عارضه بعد از مدتی خودبه خود خوب می شود. له شدن آن روی پوست و یا خاراندن پوست سبب انتشار سم و تشدید زخم های روی پوست خواهد شد. برای تخفیف عارضه پوستی سم دراکولا، می توان در ساعات ابتدایی، با آب و صابون معمولی محل عارضه را شستشو داد و با تمیز نگه داشتن محل عارضه از بروز مشکلات ثانویه از جمله عفونت های باکتریایی جلوگیری کرد. همچنین هرچه پوست مرطوب تر باشد، شدت عارضه بیشتر است. به طور تجربی استعمال الکل سفید بر روی موضع آلوده به سم حشره دراکولا می تواند در کاهش علائم مؤثر باشد.

ورود بیشتر سم به زخم ضروری است. اقدامات اولیه در گزش های معمولی زنبور شستشوی محل زنبور گزیدگی با آب و صابون است. روی محل زنبور گزیدگی کمپرس سرد یا کیسه محتوی یخ قرار دهید و به طور متوالی هر ۱۵ دقیقه یکبار کیسه یخ را از روی پوست بردارید. از قرار دادن مستقیم یخ روی پوست اجتناب نمایید و از گرم کردن موضع بپرهیزید.

اگر فرد زنبور گزیده دچار علائمی نظیر مشکل تنفسی تورم شدید و سریع در محل گزش و یا علائمی شبیه آنفولانزا و یا تب شد، باید به پزشک مراجعه نماید.

برای پیشگیری از زنبورزدگی از دستکاری کندو و تحریک زنبورها بپرهیزید. اگر زنبور در نزدیکی خود دیدید، موقتاً آن منطقه را ترک کنید. از پوشیدن لباس هایی با رنگ روشن و استفاده از عطرهای تند در مناطقی که حشرات زیادی دارند، جدا خودداری کنید؛ زیرا تمام این موارد باعث جذب زنبورها می شود.